

Begeleidingsplan van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren inzake de invoering van de ISA's in België

Algemene beschouwing

1. In het kader van het verzoek tot goedkeuring van het ontwerp van norm inzake de invoering van de ISA's in België, dat op 5 oktober 2009 werd meegedeeld aan de HREB, wenst de Raad van het IBR de volgende overweging uiteen te zetten:

“Overwegende dat het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in een begeleidingsplan heeft voorzien bij het toepassen van de ISA's, meer bepaald in het vormingsprogramma waarin de ISA's al sinds 2004 zijn opgenomen, in de toegang tot aangepaste controlesoftware waarvoor het IBR contact heeft opgenomen met softwareontwikkelaars die in de markt actief zijn om de bedrijfsrevisoren te informeren over de mogelijk beschikbare hulpmiddelen, alsmede in een plan inzake het publiceren van adviezen met betrekking tot het toepassen van de ISA's in de Belgische context;”

2. De Raad van het IBR herhaalt haar wens om het beroep te ondersteunen in dit proces van aanpassing van het normatieve kader door onderstaande begeleidende maatregelen en termijnen. Bovendien bestudeert de Raad van het IBR momenteel eveneens de mogelijkheid om andere begeleidende maatregelen te ontwikkelen, rekening houdend met de middelen waarover het IBR beschikt. Daartoe worden er gesprekken en overlegondes georganiseerd met bedrijfsrevisoren en auditkantoren die nog niet vertrouwd zijn met de ISA's, teneinde hun noden te identificeren.

Vorming

a) Heden

3. De Raad van het IBR heeft sedert 2004 een opleidingscyclus op het getouw gezet die specifiek bedoeld is om de kennis van de ISA's te vergaren (cf. Bijlage A1). Deze opleidingscyclus heeft zich aangepast aan de wijzigingen die aangebracht werden aan de ISA's maar ook aan de groeiende interesse van het beroep in deze materie en van de beslissing van de Raad van het IBR om een ontwerp van norm te formuleren inzake de toepassing van de ISA's in België.

4. Zo werd de opleidingscyclus van het jaar 2008-2009 grondig gewijzigd teneinde seminaries te voorzien die meer gericht zijn op praktische toepassingen en op de presentatie van concrete toepassingen van de vereisten die voorzien zijn door de ISA's (cf. Bijlage A2).

5. De opleidingscyclus bevat een inleidend seminarie dat een concrete toepassing van de ISA's binnen de KMO's biedt aan de hand van de gids die door de IAASB werd uitgegeven: "*Guide to Using ISAs in the Audit of Small- and Medium-sized Entities* (december 2007)". Deze gids blijft van toepassing voor de *clarified ISAs*. Tijdens dit seminarie illustreren voorbeelden van werkdocumenten de praktische toepassingen van de ISA's.

6. De vormingscyclus wordt in verschillende modules opgedeeld die de voorstelling van de ISA's per thema hernemen: « *audit risk model* », het auditverslag, de controleinformatie, ... Een bijzonder seminarie van een volledige dag is gewijd aan het opstellen van interne beleidslijnen en procedures van interne kwaliteitsbeheersing binnen de auditkantoren. De deelnemers van bovengenoemd seminarie worden verzocht hun laptop mee te brengen om op die manier hun eigen procedures en referentiedocumenten op hun computer uit te werken.

7. Het geheel van de geleverde documenten tijdens de seminaries wordt hernomen op de website van het IBR, onder de rubriek "Vorming", subrubriek "Vormingscycli".

8. Over het algemeen worden de vormingscycli positief geëvalueerd door de deelnemers (cf. Bijlage A3). Naast hun evaluatie mogen de deelnemers eveneens opmerkingen of voorstellen geven over de inhoud van de seminaries. De Commissie vorming past elk jaar het programma van permanente vorming aan in functie van deze opmerkingen en/of voorstellen.

9. Krachtens de artikelen 6, 7 en 8 van de Auditrichtlijn, die in België uitgevoerd werden door de invoering van artikel 28 van de wet van 22 juli 1953 betreffende het oprichten van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en de organisatie van het overheidstoezicht op het beroep van auditor, kan iemand enkel en alleen auditor worden na een praktische vorming volbracht te hebben en geslaagd te zijn voor een examen inzake beroepsbekwaamheid. De vakken van theoretische kennis worden omschreven in artikel 13, §2 van het Koninklijk Besluit van 30 april 2007 over de toegang tot het beroep. Een van deze vakken heeft betrekking op de ISA's. De Raad van het IBR sensibiliseert momenteel de Universiteiten om in hun lessenprogramma eveneens cursussen te voorzien die specifiek handelen over de ISA's.

b) Toekomstige projecten

10. De Raad van het IBR voorziet voor het jaar 2010 een aanvulling van de vormingscyclus teneinde de nieuwe ISA's te integreren die ingevoerd zijn ten gevolge van het IAASB "*clarity project*" en een uitbreiding te voorzien naar de norm ISRE 2410.

11. Bovendien wordt, gezien zijn belang, het inleidend seminarie inzake de ISA's voor KMO's opnieuw georganiseerd. Er zal allicht een beroep worden gedaan op sprekers die beroepsmensen uit de sector zijn. Er zullen ongetwijfeld meerdere sessies nodig zijn om een concreet voorbeeld te overlopen van een KMO-audit in overeenstemming met de ISA's, met voorbeelden van templates en aangepaste checklists. Deze sessies kunnen eventueel samen georganiseerd worden met de voorstelling van een auditsoftware.

12. De Raad van het IBR voorziet in de organisatie van specifieke seminaries voor de stagiairs bedrijfsrevisoren om hen voor te bereiden op de stage-examens, en in het bijzonder op het examen over de ISA's.

13. De Raad van het IBR voorziet in het kader van de vorming in de opvolging van de door de bedrijfsrevisoren opgestelde planning om de ISA's in de respectievelijke kantoren in te voeren. De Raad van het IBR zal halfjaarlijks evalueren in welke mate de ISA's door de bedrijfsrevisoren werden geïmplementeerd. Er zal bovendien aanbevolen worden dat minstens een jaar voorafgaandelijk aan de inwerkingtreding van het ontwerp van norm inzake de invoering van de ISA's, de bedrijfsrevisoren de ISA's bij wijze van oefening toepassen. Er zal een kwaliteitscontrole worden opgesteld om de Raad van het IBR exclusief in staat te stellen de mate waarin de ISA's geïmplementeerd worden op te volgen en, in voorkomend geval, het begeleidingsplan in functie van de door de bedrijfsrevisoren ondervonden moeilijkheden aan te passen.

Auditsoftware en handboeken

a) Heden

14. Op 26 mei 2009 heeft het IBR een forum over de ISA's georganiseerd. Tijdens dit forum werden verschillende auditsoftwarepakketten voorgesteld om de bedrijfsrevisoren te helpen een audit uit te voeren conform de ISA's (cf. Bijlage B1). De lijst van de beschikbare auditsoftwarepakketten op de Europese en buitenlandse markt is opgenomen in Bijlage B2 van dit begeleidingsplan.

15. Het IBR heeft twee leveranciers gevonden die een auditsoftwarepakket hebben ontwikkeld op basis van de ISA's : CaseWare ISA Audit templates en Kluwer Audit Automation (cf. Bijlage B3). Deze twee leveranciers organiseren momenteel opleidingen voor de bedrijfsrevisoren.

b) Toekomstige projecten

16. De Raad van het IBR heeft beslist om op 15 november 2010 een informatiesessie of ontmoetingsdag te organiseren voor de bedrijfsrevisoren en de softwareleveranciers. De bedoeling is om de kleine auditkantoren de mogelijkheid te bieden de leveranciers van de auditsoftwarepakketten te ontmoeten en van gedachten te wisselen over de inhoud en de prijs van elk product.

17. De Raad van het IBR heeft overigens een werkgroep opgericht, samengesteld uit bedrijfsrevisoren van kleine en middelgrote kantoren, om een handboek te ontwikkelen over de ISQC-1-implementatie. De doelstelling bestaat eruit de software die ontwikkeld is door het Nivra (Nederland) aan te passen aan de Belgische context via de software Scienta, voor wat betreft “Deel A: Kantoorhandboek” (cf. Bijlage B4). De software die aan de Belgische context is aangepast zal op de markt gebracht worden door Scienta. Een papieren versie van het handboek voor de bedrijfsrevisoren zal gratis gepubliceerd worden door het Informatiecentrum voor het Bedrijfsrevisoraat (ICCI). De werkgroep stelt zich als doel om in het begin van het tweede semester van 2010 over software en handboek te beschikken.

18. Bovendien analyseert de Raad van het IBR momenteel, via de werkgroep “ISA- implementatie” (cf. *infra*, n°34), de mogelijkheid van samenwerking met andere Europese en/of buitenlandse Instituten om een handboek te ontwikkelen over de ISA- implementatie, uitgaande van een bestaand handboek van deze Instituten, zoals bijvoorbeeld de *International Audit Guide Forms* van het *Canadian Institute of Accountants* (CICA).

Informatiecentrum voor het Bedrijfsrevisoraat (ICCI)

a) Heden

19. Het ICCI stelt een helpdesk ter beschikking van bedrijfsrevisoren en andere geïnteresseerden die onder andere toelaat om vragen te beantwoorden over de toepassing van de ISA's. (www.icci.be) (cf. Bijlage C).

b) Toekomstige projecten

20. Het ICCI analyseert op dit ogenblik de mogelijkheid om publicaties uit te geven inzake de toepassing van de ISA's, met name een geactualiseerde heruitgave van de brochure “Commissarisverslag overeenkomstig de ISA's”. Deze publicatie zal voorbeelden hernemen van commissarisverslagen die in overeenstemming met de ISA's zijn opgesteld, rekening houdend met de Belgische bijzonderheden en met de aard van de gecontroleerde entiteit. Overigens zullen deze voorbeelden gepubliceerd worden op het extranet van het ICCI en kunnen de bedrijfsrevisoren ze gratis downloaden. Deze publicatie zal in de loop van het tweede semester van 2010 klaar zijn.

21. Het ICCI bestudeert bovendien de mogelijkheid om een brochure te publiceren inzake de door de toepassing van de ISA's in de KMO-sector vereiste documentatie, op basis van het voorbeeld dat ontwikkeld is door het *Auditing Practice Board* (*Practice Note 26*, Verenigd Koninkrijk), alsook een publicatie die het voorbeeld weergeeft van een werk dossier binnen een KMO-omgeving dat aangepast is aan de ISA's, op basis van bestaande templates en checklists, door andere Instituten ontwikkeld (cf. *supra*, n°17).

Vertaling van de ISA's

a) Heden

22. In 2002 heeft het IBR beslist om te starten met een ontwerp van vertaling van de ISA's. In 2003 werden de eerste teksten in het Frans en het Nederlands aan de bedrijfsrevisoren meegedeeld (cf. Bijlage D1).

23. Na de realisatie van dit ontwerp werd er een samenwerking opgesteld met "la Compagnie Nationale des Commissaires aux Comptes" (CNCC, Frankrijk) en het NIVRA (Nederland) teneinde de vertaling van de ISA's naar het Frans en het Nederlands verder te zetten en over één enkele door het IFAC erkende vertaling te beschikken in de betrokken landen. Deze vertaling werd in 2006 op de website van het IBR gepubliceerd en is nog steeds gratis beschikbaar voor de bedrijfsrevisoren en het publiek via volgende link: http://www.ibr-ire.be/ned/documentatie_vertalingen_ISA.aspx.

24. In 2006 is de IAASB met een "Clarity Project" van de ISA's gestart. In samenwerking met voornoemde Instituten heeft de Raad van het IBR beslist om door te gaan met het vertalingsproces teneinde over de Franse en Nederlandse tekst van de *clarified ISAs* te beschikken. Dit vertalingsproces van de *clarified ISAs* zal tegen maart 2010 beëindigd zijn voor wat betreft de Franse teksten en tegen april 2010 voor wat betreft de Nederlandse teksten. De ontwerpen van de reeds vertaalde teksten van de *clarified ISAs* zijn momenteel gratis beschikbaar voor de bedrijfsrevisoren en het publiek via volgende link: https://www.ibr-ire.be/ned/documentatie_vertalingen_ISA.aspx (cf. Bijlage D2).

b) Toekomstige projecten

25. De Raad van het IBR heeft beslist om het vertalingsproces uit te breiden tot de andere internationale normen ingevoerd door de IAASB, met name de ISRE 2400 en 2410, waarvan de vertaling van de teksten naar het Frans en het Nederlands in 2010 verwacht wordt.

26. De Raad van het IBR onderzoekt eveneens de mogelijkheid om de publicatie van de IAASB "*Guide to Using ISAs in the Audit of Small- and Medium-sized Entities* (december 2007)", reeds beschikbaar in het Frans, naar het Nederlands te vertalen.

Gids inzake de kwaliteitsbeheersing van de toepassing van de ISA's

27. Het begeleidingsplan voorziet eveneens in de aanpassing van de gids inzake de kwaliteitsbeheersing aan de ISA's, met behoud van de mogelijkheid om een kwaliteitscontrole uit te voeren volgens de algemene controlenormen. De nieuwe controlegidsen zullen opgesteld worden volgens de structuur van de uitvoering van een audit en zullen onder meer de klemtoon leggen op de risicodomeinen en de uitgevoerde

werkzaamheden. De gidsen zullen in de vorm van een Excel bestand voorgesteld worden (toegankelijk voor iedereen) en moeten verplicht elektronisch ingevuld worden.

28. De Raad van het IBR is eveneens zinnens informatiesessies te organiseren voor de controleurs opdat ze zich vertrouwd kunnen maken met het referentiekader van de ISA's. Deze sessies hebben als hoofddoel uniformiteit te verzekeren bij het uitoefenen van de kwaliteitscontroles.

Normatieve evoluties

29. In de wetenschap dat er een handboek en een software, die de mogelijkheid biedt de ISQC-1 te implementeren binnen de kantoren, in de loop van 2010 voorhanden zijn, zal de Raad van het IBR in 2010 de mogelijkheid onderzoeken om de HREB voor te stellen de ISQC-1 toe te passen op de datum die overeenkomt met deze voorgesteld in het ontwerp van norm inzake de toepassing van de ISA's.

30. De Raad van het IBR zal zich er overigens van vergewissen dat in 2010 het gepaste gevolg zal worden gegeven aan de modernisering van de normen.

Medewerking en follow-up van de werkzaamheden van de IAASB

a) Heden

31. De Raad van het IBR heeft sedert 2002 de beslissing genomen om actief deel te nemen aan de ontwikkeling van de ISA's door mee te werken aan de werkzaamheden van de IAASB via haar samenwerking binnen de *Auditing Working Party* van de *Fédération des Experts-comptables Européens* (FEE), die onder meer de discussieontwerpen van de ISA's onderzoekt en becommentarieert.

32. In het kader van het *clarity project* van de IAASB heeft elke ISA in 2006 het voorwerp uitgemaakt van een herstructurering of zelfs een wijziging en werd hij onderworpen aan een openbare raadpleging. De Raad van het IBR heeft, conform haar beleid, actief deelgenomen aan deze openbare raadpleging door specifieke commentaren te geven op de tekstvoorstellen van elke ISA. Deze commentaren werden opgenomen in de Jaarverslagen (cf. Bijlage E1).

b) Toekomstige projecten

33. De Raad van het IBR blijft de evoluties van de IAASB inzake de internationale standaarden opvolgen en de commentaren over de discussieontwerpen meedelen via de Commissie normen binnen het IBR en via de *Auditing Working Party* binnen de FEE.

Commissie, werkgroep en cel

a) Heden

34. De Raad van het IBR heeft sedert vele jaren de Commissie SME/SMP opgericht. De missie en doelstellingen van deze Commissie werden onlangs herzien teneinde zich op twee grote thema's te richten: enerzijds het promoten van de communicatie rond het beroep van bedrijfsrevisor en anderzijds de ondersteuning van een specifieke dienstverlening aan kleine en middelgrote auditkantoren via een samenwerking tussen de kleine/middelgrote en de grote auditkantoren, in het bijzonder wat betreft de overgang naar de ISA's en de ISQC-1.

35. De Raad van het IBR heeft in 2007 een werkgroep opgericht die specifiek gericht is op de implementatie van de ISA's. Deze werkgroep, samengesteld uit bedrijfsrevisoren van grote, kleine en middelgrote kantoren alsook uit *sole practitioners*, heeft de auditsoftware geïdentificeerd die op de Europese en buitenlandse markt aanwezig zijn en heeft de nodige contacten onderhouden met de leveranciers teneinde de auditsoftware aan te passen aan de Belgische context. De Raad van het IBR heeft op 26 mei 2009 een forum over de ISA's georganiseerd waar de leveranciers de mogelijkheid hadden hun producten voor te stellen. (*cf. supra*, n°13).

36. Na dit forum werd een Cel "*sole practitioner*" opgericht teneinde een ontmoetingsplaats te creëren waar vertegenwoordigers van de Raad van het IBR en confraters die wensen deel te nemen aan de activiteiten van het IBR van gedachten kunnen wisselen. Er worden thema's behandeld die specifiek zijn voor kleinere auditkantoren (bijvoorbeeld: de dienstverlening van het IBR, de kantoororganisatie, de toepassing van de normen in het kader van de internationale evoluties).

b) Toekomstige projecten

37. De Commissie SME/SMP, de werkgroep "ISA-implementatie" en de Cel "*sole practitioner*" blijven hun specifieke opdrachten uitvoeren teneinde enerzijds voldoende nuttige hulpmiddelen te voorzien voor de implementatie van de ISA's en de ISQC-1 en anderzijds een geprivilegieerde plek van gedachtewisseling en bekommernissen van de beroepsbeoefenaars te vormen.

38. De Raad van het IBR heeft eveneens de intentie halfjaarlijks te evalueren in welke mate de ISA's door de bedrijfsrevisoren geïmplementeerd werden. Deze evaluatie biedt de mogelijkheid de moeilijkheden die de bedrijfsrevisoren ondervinden te identificeren en oplossingen te vinden zodat iedereen de vooropgestelde termijn van inwerkingtreding van de ISA's kan respecteren.

Mededelingen aan de bedrijfsrevisoren

a) Heden

39. De Raad van het IBR heeft sedert 2001 het beroep gesensibiliseerd over de evolutie van de ISA's en de werkzaamheden van de IAASB, over het standpunt van de Commissie normen om de principes van de ISA's op te nemen in de algemene controlenormen en aanbevelingen, over de evolutie van het vertaalproces van de ISA-teksten (*cf. supra*, n° 21 à 25) en over de commentaren van de Raad van het IBR op de discussieontwerpen inzake de ISA's (*cf. supra* n° 30 en 32) via de Jaarverslagen en de artikels gepubliceerd op de website van het IBR (*cf.* Bijlage E1 en E2).

40. De Raad van het IBR heeft op 10 april 2007 een mededeling gericht aan de bedrijfsrevisoren inzake de toekomstige invoering van de ISQC-1. Deze mededeling had ten doel de aandacht van het beroep te vestigen op de internationale en Europese evoluties en de bedrijfsrevisoren en auditkantoren bewust te maken van het belang een goede inhoudelijke kennis van de norm te verwerven teneinde een efficiënt systeem van kwaliteitscontrole op het getouw te zetten conform de ISQC-1 (*cf.* Bijlage E3).

41. De Raad van het IBR is op 6 juli 2009 met een openbare raadpleging gestart over het ontwerp van norm inzake de toepassing van de ISA's in België overeenkomstig artikel 30 van de gecoördineerde wet van 1953. De Raad van het IBR heeft 41 brieven ontvangen van bedrijfsrevisoren, auditkantoren die hun vennoten en medewerkers vertegenwoordigen, instituten of organismen zoals de Commissie voor het bank-, financie- en assurantiewezen (CBFA) en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB). Deze brieven werden integraal gepubliceerd op de website van het IBR, onder volgende link: http://www.ibr-ire.be/ned/normen_ontwerpen.aspx (*cf.* Bijlage E4).

42. Bovendien heeft de Raad van het IBR eveneens haar standpunt gepubliceerd inzake de openbare raadpleging over de invoering van de ISA's, die gelanceerd werd door de Europese Commissie. Dit advies werd vertaald naar het Frans en het Nederlands en is beschikbaar via volgende link : http://www.ibr-ire.be/ned/nieuws_standpunten.aspx?id=4195 (*cf.* Bijlage E5).

43. Ten slotte informeert de Raad van het IBR de bedrijfsrevisoren regelmatig via de website over gidsen en andere beschikbare hulpmiddelen op internationaal niveau en in het bijzonder over de documenten opgesteld door de IAASB, "*Guide to Using ISAs in the Audit of Small- and Medium-sized Entities* (december 2007)", beschikbaar in een franstalige versie en "*Applying ISAs Proportionately with the Size and Complexity of an Entity* (augustus 2009)" (*cf.* Bijlage E6).

b) Toekomstige projecten

44. De Raad van het IBR is er zich van bewust dat de communicatie over de evolutie van het normatieve kader primordiaal is voor het beroep en zal alles aanwenden om deze communicatie zo doeltreffend mogelijk te laten verlopen. Daartoe zal de website van het ICCI in 2010 gewijzigd worden teneinde een rubriek te voorzien die specifiek gewijd is aan de ISA's en aan de verschillende mededelingen daarover, met name over de evolutie op internationaal, Europees en nationaal niveau, de aan de bedrijfsrevisoren ter beschikking gestelde hulpmiddelen (met name de IFAC *guides*,...), de Franse en Nederlandse teksten van de ISA's en andere internationale normen.

Timing van het begeleidingsplan

Thema	Project	Timing
Vorming	Nieuw seminarie ISRE, ISRS	Vanaf 2010-2011
	Aanpassing van het inleidend seminarie inzake de ISA's voor SME/SMP	Vanaf 2010-2011
	Bijzondere aandacht en aanpassing van de vormingscyclus voor de internationale normen	Vanaf 2011
	Organisatie van specifieke seminaries over de ISA's voor stagiairs	Vanaf 2010-2011
Auditsoftware en handboeken	Informatiesessie of -dag	15 november 2010
	Handboek en software ISCQ-1 (Belgisch)	Mei-Juni 2010
ICCI	Publicatie Commissarisverslag overeenkomstig de ISA's	September 2010
	Handboek ISQC-1	Mei-Juni 2010
	Brochure inzake de vereiste documentatie door de toepassing van de ISA's in de KMO-sector	2011-2012
	Brochure voorbeelden van ISA-werkdocumenten voor KMO's, gebaseerd op templates en checklists	2011-2012
Vertaling van de ISA's	Vertaling van de <i>clarified ISAs</i> en van de <i>clarified ISQC-1</i> naar het Frans	Maart 2010
	Vertaling van de <i>clarified ISAs</i> en van de <i>clarified ISQC-1</i> naar het Nederlands	April 2010
	Vertaling van de ISRE 2400 en 2410	2010

	Vertaling naar het Nederlands van de " <i>Guide to Using ISAs in the Audit of Small- and Medium-sized Entities</i> "	2010-2011
Mededelingen aan de bedrijfsrevisoren	Nieuwe rubriek ISA	2010
Gids inzake kwaliteitscontrole	Aanpassing van de gidsen kwaliteitscontrole aan de ISA's	Begin 2010
	Informatiesessie voor controleurs	Begin 2010
Normatieve evoluties	Ontwerp van norm inzake de toepassing van de ISQC-1	2010
	Ontwerp van norm inzake het commissarisverslag overeenkomstig de ISA's	2010
	Ontwerp van norm aanvullend op de ISA 560	2010
Werkgroep "ISA- implementatie"	Lijst ISA-implementatie projecten van de kantoren en bedrijfsrevisoren	Vanaf 2010
	Halfjaarlijkse evaluatie inzake de mate waarin de ISA's door de bedrijfsrevisoren geïmplementeerd zijn	Vanaf 2010
Vervolg van de werkzaamheden van de IAASB	Assurance Engagements on the Proper Compilation of Pro Forma Financial Information Included in Prospectuses ISAE 34XX	Juni 2009 Révised
	ISA Implementation Monitoring	2010 Need for a post-implementation review?
	ISA 610 Using the Work of Internal Auditors	Maart 2010 First proposed draft

	Assurance Reports on a Service Organization's Controls ISAE 3402	Juni 2009 Revised
--	--	----------------------

Bijlagen

Bijlage A: Permanente vorming

- **Bijlage A1:** Programma's vormingscycli over de ISA's van 2004 tot 2007
- **Bijlage A2:** Programma's vormingscycli over de ISA's van 2008 tot 2009
- **Bijlage A3:** Evaluatie van de seminars over de ISA's van 2005 tot 2009

Bijlage B: Auditsoftware

- **Bijlage B1:** Mededeling van 30 maart 2009 en 8 mei 2009
- **Bijlage B2 :** Lijst van auditsoftware beschikbaar op de Europese en buitenlandse markt
- **Bijlage B3:** Auditsoftware aangepast aan de ISA's en aan de Belgische markt
- **Bijlage B4:** Digitale NIVRA-praktijkhandboeken

Bijlage C: Helpdesk ICCI

Bijlage D: Vertaling van de ISA's

- **Bijlage D1 :** Mededeling van 24 oktober 2003 inzake de vertaling van de ISA's
- **Bijlage D2 :** Vertaling van de ISA's en erkenning door het IFAC in 2006 en 2009

Bijlage E: Jaarverslagen en andere mededelingen

- **Bijlage E1 :** Uittreksels van Jaarverslagen van 2001 tot 2008
- **Bijlage E2 :** Artikels gepubliceerd op de website van het IBR
- **Bijlage E3 :** Mededeling van 10 april 2007 inzake de ISQC-1
- **Bijlage E4:** Openbare raadpleging van het IBR over de ISA's
- **Bijlage E5:** Advies van het IBR inzake de openbare raadpleging van de Europese Commissie over de invoering van de ISA's
- **Bijlage E6:** Nieuws over hulpmiddelen en gidsen inzake ISA-implementatie

